

Bogdana Hacin, Šolski center Ptuj, Elektro in računalniška šola

ŠOLA ZMANJŠUJE OSIP IN POVEČUJE POVEZANOST MED DIJAKI IN UČITELJI

UVOD

Vloga učiteljev je v življenju dijakov pomembnejša, kot se zdi na prvi pogled. Seveda smo v prvi vrsti tisti, ki jim podajamo znanje, jih učimo specifične določenega predmeta, vendar bi bilo nesmiselno trditi, da se s tem naša naloga konča. Naša odgovornost ni izpolnjena, ko vsi dijaki izdelajo letnik, podobno pa dejstvo, da komu kdaj spodleti, da se kak test piše slabše, ni znak slabega profesorja. Tak pogled na šolstvo je preozek, saj odnos med profesorjem in dijakom zoži na definicije linearnih funkcij in recitacijo naučenih dejstev, sočasno pa ne upošteva širokega razpona dejavnikov, ki dejansko vplivajo na šolski uspeh. Če se nekdo v razredu ne počuti prijetno in varno, je bolj verjetno, da se bo pouku izogibal, kar vodi v neuspeh. Če se komu zdi, da ne more pristopiti do profesorja in ga prositi za pomoč, tudi to vodi v neuspeh. Če se nekdo težko osredotoči na šolsko delo zaradi (pogosto popolnoma rešljivih) težav na osebnem področju, to vodi v neuspeh. Nobena od teh situacij ni pogojena s kakovostjo pouka ali (ne)obvladljivostjo snovi, vseeno pa se tudi tukaj kažejo posledice; ena izmed njih je zgodnje opuščanje šolanja.

Jasno je torej, da se s tem problemom ni mogoče spopadati brez vzpostavljenega osebnega stika z dijaki. Na naši šoli, ERŠ Ptuj, smo se tega lotili načrtno, na več načinov.

TEMATSKE RAZREDNE URE

Z uvedbo tematskih razrednih ur smo se lotili izboljšanja komunikacije, poglobljanja spoznavanja in izboljšanja odnosov med dijaki ter med učitelji in dijaki. Tematske razredne ure so se izkazale kot odličen način za zmanjševanje odsotnosti, povečano učno zavzetost in sprotno reševanje različnih problemov. Pri tematski razredni uri poteka z razredom interakcija, ne samo opravičevanje izostankov. To profesorju omogoča, da z učenci vzpostavi osebni stik, da pridejo v stik z metodami reševanja problemov in skozi interaktivne igre spoznajo načine reševanja problemov ali pa o njih govorijo s skupino. Teme med drugim vključujejo tudi oblikovanje razrednega kodeksa, temelje sporazumevanja med učiteljem in dijakom ali med vrstniki in drugo. Skozi

ustvarjanje lastnega razrednega kodeksa je bolj verjetno, da bodo upoštevali pravila. S takim pristopom učencem pomagamo, da razvijejo pogovor. Razvije se dialog med razrednikom in skupino. Dijaki so bolj povezani, razrednik lažje zaznava individualne težave in ustrezno odreagira, preden prerastejo v kaj hujšega. Dijaki se skozi pogovor, didaktične igre in dejavnosti srečujejo z vsakdanjimi problemi, stiskami in drugimi izzivi, in ker pri pouku nimajo veliko priložnosti srečati in pogovoriti se o podobnih zadevah, je razredna ura primeren čas, da se posvetimo takšnim temam. Brez tematskih razrednih ur učitelj ne more tako kakovostno izpolnjevati svoje mentorske vloge, za katero so potrebni novi načini zaznavanja in obravnavanja problemov. Brez tematskih razrednih učnih ur tudi dijaki med seboj niso dovolj povezani. S tematskimi razrednimi urami dobijo priložnost za pogovor o svojih problemih na način, pri katerem niso izpostavljeni, možnost, da se povežejo med sabo in s profesorji. Namesto skupine posameznikov postanejo razred, razrednika vidijo drugače kot samo profesorja – kot osebo, na katero se lahko obrnejo v primeru težav. To pa prispeva k spodbudnejšemu učnemu okolju in zmanjševanju problemov oz. k ustrežnejšim potem za njihovo reševanje. Tematske razredne ure so tudi učinkovita oblika dela za zmanjševanje števila učencev v stiski oz. za bolj poglobljeno delo z njimi.

ZBIRKA ORODIJ ZA VEČJO VKLJUČENOST IN POVEZANOST

Napredek na področju komunikacije smo spodbujali z zbirko različnih orodij, zbranih tudi na spletni strani (<http://oktataskepzes.tka.hu/sl/crocoos/orodja>) Eno od njih je **Želim, da bi moja razredničarka vedela**. To je preprosto, a učinkovito orodje, ki ga lahko uporabimo na razredni uri za vse dijake.

Ko sem ga uporabila prvič, dijaki niso dobro razumeli, kaj želim od njih. Večina jih je sporočala svoje mnenje o meni. Čez čas sem v istem razredu vajo ponovila. Nekaj posameznikov je takrat izrazilo svoje pomisleke, zelo zaupnih

misli niso bili pripravljene povedati, so se pa odpri in razgovorili glede nekaterih drugih, zanje pomembnih, tem.

Do takšnega, zaupnejšega pogovora in informacij lažje pridemo z individualnim pogovorom. V pomoč mi je bilo orodje **individualni profil dijaka**. Ker sem te intervjuje z našimi dijaki v stiski izvajala sama, sem izvedela veliko zaupnih informacij. Po moji izkušnji so se dijaki odpri in odkrito pogovarjali o osebnih težavah.

V razredu, kjer je bilo na učnem in vzgojnem področju med dijaki veliko razlik, je razredničarka s svojimi dijaki uporabila orodje **oblikovanje razrednega kodeksa ravnanja**. Dijake je na razredni uri prosila, da vsak zapiše na prazen list papirja tri pravila, za katera bi želel, da bi jih v razredu upoštevali.

Skupaj so poiskali tista pravila, ki so bila večini pomembna (so se večkrat ponavljala). Tako so prišli do 7 razrednih pravil. Natisnili so jih na list papirja in vsi so se pod njih podpisali.

Stanje v razredu se je izboljšalo, dijaki so po določenem času postali bolj odgovorni in tudi razred se je počasi prelevil v »ekipo«.

Včasih so dijaki v stiski in bi radi kaj sporočili odraslim (učiteljem). Zato smo ustanovili tričlansko ekipo učiteljev, ki pregleda mnenja in kritike dijakov in opozori tiste učitelje, ki so vključeni v težavo. Dijaki so v okviru 4. izpitne

enote za POM izdelali aplikacijo za telefon »**elektronska skrinjica**«, prek katere lahko zdaj izrazijo svoje mnenje anonimno, na njim domač način.

Za dijake, ki imajo učne težave, smo vzpostavili **dopolnilni pouk učitelj – dijaku in dijaku – dijaku**.

Učitelj po prvem pisnem ocenjevanju znanja dijake, ki so slabše pisali, povabi k dopolnilnemu pouku, saj posebej za to dejavnost v naših srednjih šolah ni določenih ur. V manjših skupinah so tako dijaki lažje vzpostavili stik z učiteljem in mu zastavljali vprašanja. Učitelj je vodil seznam prisotnih dijakov. Vsak dijak si je izdelal svoj načrt, ki je zajemal: kaj se mora naučiti, kako bo to izvedel, do kdaj bo nadoknadil zamujeno. Učno šibkejši so potrebovali kar nekaj časa, da so ugotovili, da jim učitelj pri teh urah želi pomagati oz. dodatno pojasnjevati. Za obisk so bili tako na začetku bolj zagreti preostali dijaki, ki so tu še dodatno nadgrajevali svoje znanje. Teh ur so se množično udeleževali pred pisnimi ocenjevanji. Ta izkušnja govori v prid uvedbi dopolnilnega in dodatnega pouka v srednjem poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju.

Na šoli pa je bilo tudi nekaj posameznikov, ki so bili pripravljene drugim dijakom šole nuditi pomoč. Mentorici dijaške skupnosti so se takšni posamezniki javili in vsak je napisal, kateri predmeti so njegovo »močno« področje. Te dijake smo prijavili na krajše usposabljanje **Trening komunikacije po nevrolingvističnem programiranju**.

Slika 1

Izvedli smo štiri srečanja s temami:

- Kaj so cilji in kako si jih postavljamo
- Vrednote, prepričanja in vedenje kot temelj motivacije za doseganje ciljev
- Učinkovita komunikacija v vsakdanjem življenju za samomotivacijo in motivacijo drugih

Dijaki so bili s tem izobraževanjem zelo zadovoljni. Seznam teh dijakov in njihove kontakte smo objavili na oglasni deski.

Anja Strelec, dijakinja 4. letnika je svoje vtise opisala tako:

»Pri predavanjih, ki smo jih imeli v letu 2016, smo se naučili ogromno. Glavni cilj je bil, da se naučimo, kako primerno, spoštljivo pristopimo k človeku, ki potrebuje našo pomoč, oziroma kako primerno, vljudno komuniciramo z ljudmi. Spoznali smo tudi, da obstajajo trije načini zaznavanja, in sicer vizualni, avditivni in kinestetični. Pri vsakem človeku izstopa en izmed teh tipov in naša naloga je, da to izluščimo iz obnašanja, govora osebe, s katero komuniciramo. Na teh delavnicah, ki jih je vodila gospa Iris Magajna, smo se naučili veliko koristnih stvari, ki jih lahko uporabljamo v sedanjosti in še naprej v prihodnosti. S temi delavnicami smo dobili veliko prednost pred ostalimi, ki jih niso obiskovali.«

Obe vrsti nudenja učne pomoči sta se izkazali kot zelo uspešni, kar je bilo vidno pri zmanjšanju števila negativnih ocen in manjšem številu popravnih izpitov.

Na šoli smo našli prostor, ki smo ga poimenovali **modra soba**. Dijaki so skupaj z mentoricama pripravili načrt, kako bi sobo uredili. V sklopu interesnih dejavnosti smo organizirali delavnico, na kateri smo skupaj z dijaki prepleskali sobo v modro barvo, izdelali dekoracijo iz odpadnega papirja, uredili vitrino s pokali na hodniku šole in pripravili dva panoja za objavo dosežkov dijakov.

**Ta prostor je varen,
tu delimo lepe trenutke, smo prijazni,
imamo VPANJE, se SPOŠTUJEMO,
POSLUŠAMO DRUG DRUGEGA,
VPOŠTEVAMO potrebe drugih, govorimo REŠNICO,
ne obsojamo, smo potrpežljivi, pošteni, ustvarjalni
SLEDIMO CILJEM, SE UČIMO, SMO HVALEŽNI,
NAPREDUJEMO, delamo tudi NAPAKE,
smo ponosni na svoje dosežke,
se NASMEHNEMO
drug drugemu kar tako.**

Slika 2

Soba je opremljena z družabnimi igrami. Pozitivni odziv je presenetil celoten učiteljski kolektiv. Dijaki lahko zdaj prosti čas preživljajo pod nadzorom, na varnem in prijetnem kraju.

Največ časa se zadržijo pri igranju ročnega nogometa. Ta ne sameva v nobenem odmoru. Včasih se jim pridruži tudi kateri od učiteljev. Zaznali smo porast medgeneracijske komunikacije; želja po zmagi v namiznem nogometu je pomagala premostiti starostne razlike in zaznali smo splet novih prijateljstev in poznanstev.

Slika 3: Igranje namiznega nogometa v modri sobi

SKLEP

Poleg staršev smo ravno profesorji tisti, ki dijake najboljše poznamo. Z njimi preživimo največ časa in edino ustrezno je, da je del tega časa namenjen tudi reševanju osebnih težav. Prav bi bilo, da se razrednike dodatno usposobi za izvajanje takšnih odgovornih nalog, da se kontinuirano izobražuje in dopolnjuje, saj iz stisk rešujemo mlade ljudi. Z uvedbo novih metod komunikacije, organiziranega preživljanja prostega časa smo se na naši šoli po naših najboljših močeh trudili olajšati proces identifikacije težav in iskanja pomoči. V zadnjem letu so se naše ideje izkazale za uspešne, izboljšalo se je stanje v razredih in povečalo se je zaupanje. Verjamem, da se bo tudi dolgoročno naš projekt izkazal za uspešnega in da lahko opisane metode pripomorejo k zmanjšanju osipa dijakov.

*Pridite do roba, je rekel.
Rekli so: Strah nas je.
Pridite do roba, je rekel.
Prišli so.
Potisnil jih je.
In so vzleteli.*

Guillaume Apollinaire